

Petru ZUGUN

ION POPESCU-SIRETEANU LA 80 DE ANI

În loc să se diminueze – cum ne spun mereu medicii geriatri –, la cunoscutul lingvist Ion Popescu-Sireteanu (n. la 13 septembrie 1934, la Mănăstioara – Siret, județul Suceava) vigoarea intelectuală s-a menținut – și, poate, chiar a sporit în ultimii zece ani, dovadă stînd cele șase volume publicate în acest răstimp: *Înțelepciunea limbii române*, Iași, Editura Vasiliana, 2004; *Termeni păstorești în limba română*, vol. I, Iași, Editura Princeps, 2005; *Apelative și nume românești vechi*, Editura Princeps, Iași, 2006; *Cuvinte românești fundamentale*, Editura Alfa, Iași, 2007; *Glosar dialectal din Bucovina și Moldova*, Editura Printis, Iași, 2013; *Termeni pentru adăposturile păstorești din limba română*, Editura Printis, Iași, 2014, toate depășind o mie de pagini. Ele se adaugă la cele peste zece volume, aparținînd aceleiași arii tematice, publicate înainte de 2004, și la alte volume – *Popasuri filologice*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2009; *Chestionar păstoresc*, Pitești, Editura Tiparg, Argeș, 2013 –, dar și altora, cu alt profil, precum *Bucovina. Oameni și cărți*, Editura Artpress și Editura Augusta, Timișoara, 2005, și *Vînturi și valuri. În moara mea. Memorii și pamflete*, Ediție definitivă, Editura Printis, Iași, 2013; cu ele, numărul paginilor publicate de Domnia sa în ultimii zece ani trece de două mii; volumul al II-lea din *Termeni păstorești în limba română* își așteaptă editorul (vezi *Termeni pentru adăposturi păstorești în limba română*, p. 6). Este neobișnuit de mult și un „premiu pentru fidelitate” i se cuvine cu prisosință. Formula, admirativă-glumeață-invidioasă (colegial și necolegial), „Anul și romanul!” este depășită.

Observăm, din experiență proprie, că atîția și atîția invidioși sterili se cred, de-adevăratele, superiori lui și, pe această bază, trec „dincolo”, fericiți. Nu-i felicităm, pentru că n-au mizat pe el, nici cînd nu era încă universitar, nici după ce devenise.

Preocuparea profesională principală a colegului Ion Popescu-Sireteanu este, de multe decenii, terminologia păstorească din limba română și tot ce îi este adiacent acesteia, fapt care se observă chiar din simpla citare a titlurilor cărților lui. Este o preocupare firească prin bogăția lingvistică acumulată în decurs de peste un mileniu, valorificabilă de lingviști, dar și

de etnografi, istoriologi, folcloriști ș.a., precum și de cititorii lor, români și străini, interesați de ce a fost și de ce va fi, posibil, perpetuu, în spații limitrofe sau comune cu acela locuit de români.

Sursele lui Ion Popescu-Sireteanu sunt cele tradiționale: experiența lingvistică proprie, atlasele lingvistice, textele dialectale și folclorice, numeroase dicționare ale limbii române și ale multor altor limbi, studii lingvistice, etnografice și istorice (cum arată, de fiecare dată, *Bibliografia*), citate funcțional, „la obiect”. Dintre rezultate, le reținem pe acelea care constau în: a) sporul mare de lexeme, de sensuri și de variante, de care vor profita dicționarele, *Dicționarul Academiei* în primul rînd: numai în capitolul *Cuvîntul „casă” și familia lui*, din *Termeni pentru adăposturile păstorești...* sunt cîteva zeci: *căsălău* „casă mare (și cam urîță), *cășoară*, *cășărea-cășărele* ș.a., diminutive (p. 14-15); vezi și *Indici de cuvinte* (p. 214-236); b) familii etimologice și semantice (sinonimice), cu aproximativ 4000 de trimeri.

Sunt valorificate, prin cumulare și prin raportare unele la altele, și informații din onomastică, din dialectele românești sud-dunărene, și din limbi și literaturi vecine cu a noastră. „Va veni și timpul” unor raportări mai variate.

Desigur că, fiind vorba de *lingvistică*, în înțelesul complet „știință a limbilor”, controversale și obiecțiile nu pot lipsi: fonetica istorică explică forma veche *fsat(u)* pentru *sat* (< lat. *fossatum*), pe cînd lat. *satum* nu poate face aceasta, iar un latin moștenit *coliba* ar fi avut forma *cuibă*, neînregistrată. Mai mult, majoritatea etimologiilor contestate sunt mai convingătoare. Ne-am făcut astfel datoria față de ipoteticul „demon al lingvisticii”.

Prin tematică, modalitate de expunere și rezultate, deceniul (încă neîncheiat) 2004-2014 a fost rodnic pentru actualul octogenar Ion Popescu-Sireteanu; i-l dorim rodnic și pe cel ce va urma, anunțat deja a fi astfel.